

Robrecht van Haspengouw, een beeld van hem staat in Donk centrum, schonk in een charter van 741 een groot deel van zijn bezit aan de abdij van Sint-Truiden. Hij deed dit om door de verdiensten en de voorspraak van de monniken, eens hij in het aanschijn van God stond, vergiffenis te krijgen voor zijn zonden. Naast Donk, Halen, Schaffen, Velve en Meerhout schonk hij ook expliciet de basilicam quam ego proprio labore edificavi in honore sancte Marie et sancti Petri, sancti Johannis, sancti Servatii, sancti Lambertus...: of de daar gelegen kerk die ikzelf met eigen middelen heb gebouwd ter ere van de heilige Maria, de heilige Petrus, de heilige Johannes, de heilige Servatius en de heilige Lambertus...

Foto Jos Leemans: enkel het donk waar ooit de kerk op stond, steekt nog net boven het omliggend water uit. Aan de hand van het metalen hek links, dat er in 2021 nog stond, werd de plaats van de obelisk bepaald.

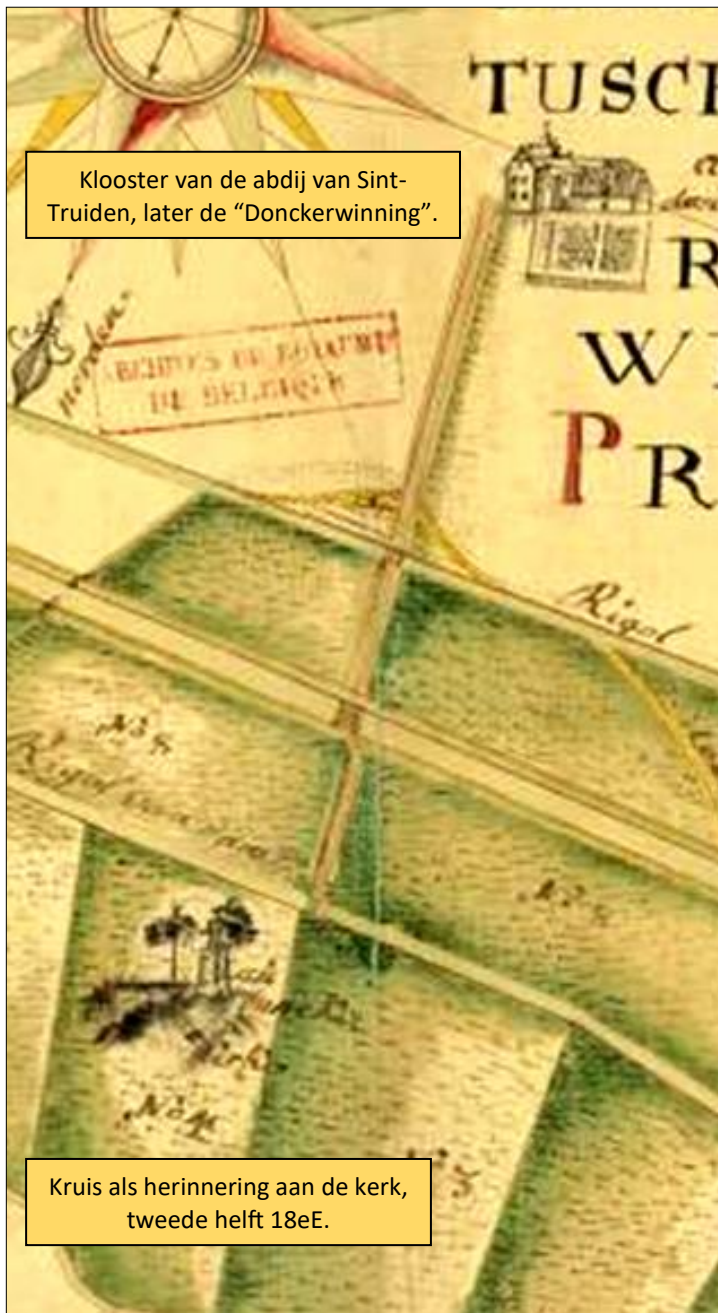
In deze moerassige streek waar zich nog veel archeologische sites bevinden stond de kerk op een **donk**, een stuk grond dat hoger lag dan de omgeving. Bij tijd en wijlen liep de omgeving onder water, de kerk was dan niet bereikbaar. Jan Landaes, eigenaar van *'t huys van Landewijc legde begin XVe eeuw de Landwijkerdijk* naar hier aan waardoor de toegang tot de kerk gemakkelijker werd. Monniken van Sint-Truiden bouwden eerder in 1108 langs deze toegang een klein klooster. Ze verzorgden de vele erediensten in de kerk met haar vijf altaren en ondersteunden de grote devotie voor Moeder Maria.

Het gebouw werd bij onlusten in Sint-Truiden ook als toevluchtsoord voor de monniken gebruikt. Wat er in augustus 1914 nog van overbleef, werd door de Duitsers afgebrand.

Niet alleen de omgeving overstroomde maar ook de kerk. Regelmatig dienden er herstellingen te gebeuren. Begin 18^e eeuw gaf men het herstellen op.

Op 2 december 1750 werd er in een akte toelating gegeven om de kerk hier af te breken. Het materiaal moest gerecupereerd worden om de nieuwe, huidige kerk te bouwen.

Als herinnering aan de oude kerk diende op deze plaats een kruis geplaatst te worden.

Klooster van de abdy van Sint-Truiden, later de "Donckerwinning".

Kruis als herinnering aan de kerk, tweede helft 18eE.

Van de oude kerk en het kruis uit deze jaren is niets meer te zien.

Opgravingen door archeoloog Luk Van Impe in 1977-1986 leverden enkel gebeenten van het kerkhof op dat rond de kerk lag. Zeker de bruikbare stenen werden alle meegenomen naar het huidige centrum van Donk om er de nieuwe kerk mee te bouwen.

Misschien zijn er wetenschappelijkere methoden maar rekening houdend dat er weinig bruikbaar materiaal in de grond overgebleven is in het broek en door de stenen in de huidige kerk van OLV-Donk te tellen, zou de oude kerk een oppervlakte gekend hebben van (5 x 15) m. Fundamenten van de kerk werden niet gevonden, m.a.w. de kerk zou ook wat smaller en langer kunnen geweest zijn.

In 2021 werden op initiatief van de Erfgoedraad en in samenspraak met de grondeigenaar de obelisk geplaatst als herinnering aan een 1000 jaar oud monument. Tijdens het plaatsen van de eiken paal werden in de gegraven kuil resten van ijzerzandsteen gevonden, vergelijkbaar aan deze van de huidige kerk. De zuil werd tijdens de Archeologiedagen op 9 oktober 2021 ingehuldigd.

Plaatsen obelisk. De eiken paal steekt > 1 m onder de grond en rust op een laag gewapende beton. Ongeveer 5 m hout steekt er uit boven de grond.

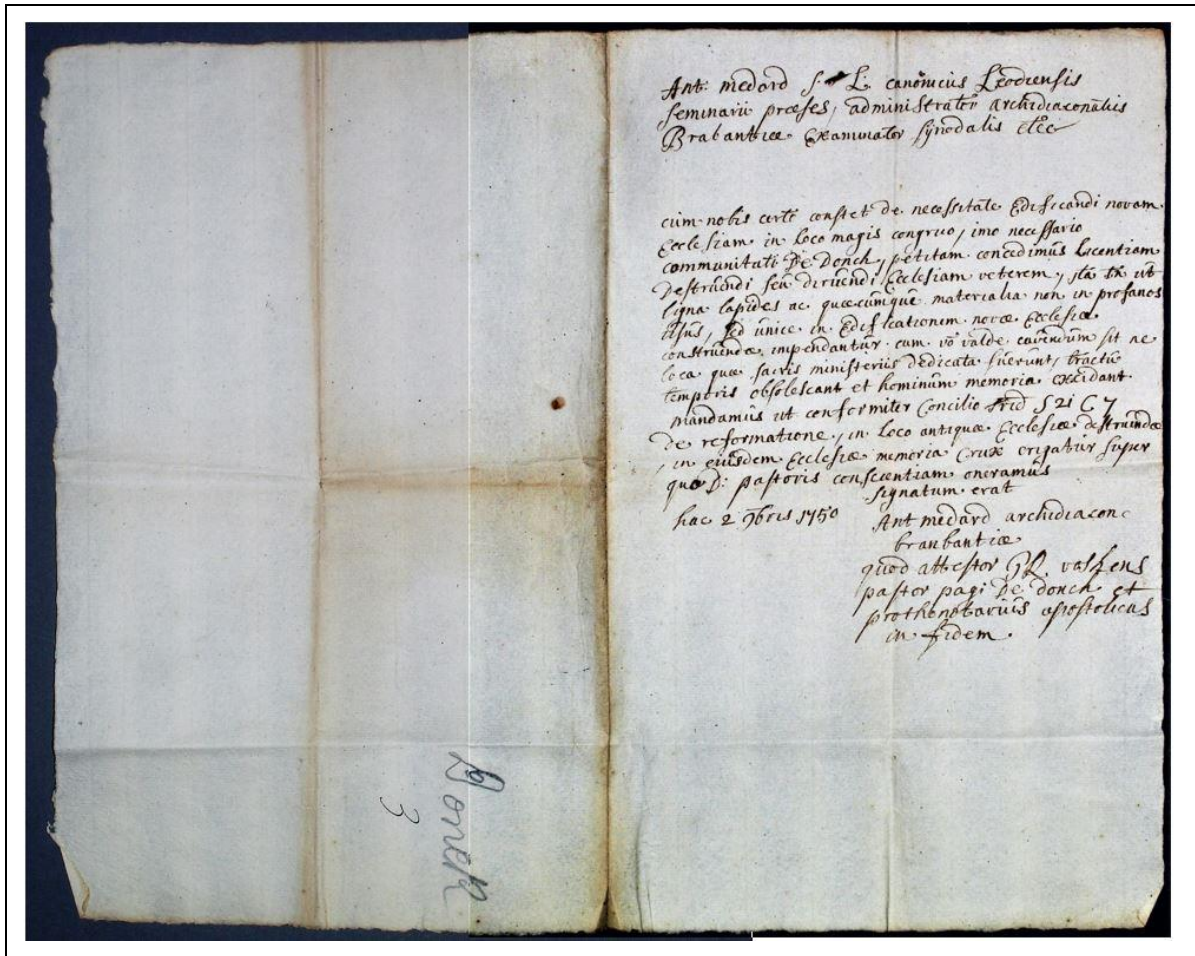

Tijdens deze uitgraving werd ijzerzandstenen gevonden, niet bruikbaar om de nieuwe kerk te bouwen.

Huidige muur van de Donkse kerk in de Dorpstraat. Op de stenen zijn nog de uitkappers-tokens te zien: V-VI-VII.

Afspraak gemaakt tussen Medard S. L., kanunnik van Luik, en E.H. Voskens, pastoor van Donk.
De vertaling is van de heer Jef Ector.

Ant. Medard S. L. kanunnik van Luik, leider van het seminarie, administrator van de archidiaconaten van Brabant, verantwoordelijke van de synode, enz.

daar er voor ons geen twijfel bestaat over de noodzaak van een nieuwe kerk te bouwen op een meer geschikte plaats, en dat zelfs noodzakelijk is voor de gemeenschap van Donk, geven we de gevraagde toelating om de oude kerk te ontmantelen of af te breken, maar zo dat het houtwerk, de stenen en alle materialen niet voor profaan gebruik, maar alleen voor de bouw van een nieuwe kerk aangewend worden .

Omdat er vooral voor gezorgd moet worden dat de plaatsen die voor de eredienst bestemd waren door verloop van tijd niet vervagen en uit het geheugen van de mensen verdwijnen, geven we de opdracht dat conform het besluit S2167 van de reformatie op de plaats van de oude kerk (die afgebroken wordt), ter herinnering aan die kerk een kruis opgericht wordt. Daarvoor geven we de verantwoordelijkheid aan D(ominus, heer) pastoor.

Was getekend op deze 2 december (2 Xbris) 1750

Ant. Medard, aartsdiaken van Brabant.
Dit bevestigt Voskens, pastoor van Donk,
eerste apostolische klerk, in het geloof.